

Samo »ne« ni dovolj!

ANJA INTIHAR

Mladostniki in alkohol Štirideset odstotkov 15-letnikov je alkohol pilo pri starosti 13 let ali še prej

Vsak četrti petnajstletnik v Sloveniji je bil opit vsaj dvakrat v življenju, vsak četrti sedemnajstletnik pije alkohol najmanj enkrat na mesec. Dejstva, da pri nas vlada tako imenovana mokra kultura z izredno veliko toleranco do alkohola, ni mogoče zanikati. Včerajšnje srečanje izvajalcev projekta Sopa – Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohol je potekalo pod naslovom Alkohol pri otrocih in mladostnikih.

»Oče je zahteval pojasnilo, kam je izginilo vse žganje. 'Zlila sem ga stran, ker preveč piješ,' sem mu že stotič odgovorila. Počasi mi je to najedlo živce. 'Prinesi mi novo steklenico, če ne ti bo trda predla.' Pogledal me je s svojim grozečim pogledom, ki mi je bil že tako znan, da se ga nisem več bala.« Vrstice so iz besedila, ki se je uvrstilo med deset najboljših na literarnem natečaju za otroke in mladostnike, ki ga je izvedla Slovenska karitas ob preventivni akciji 40 dni brez alkohola. V eseju je opisana realnost marsikatero slovenske družine, v kateri je doma alkohol, ki sooblikuje odnose in vpliva na odraščanje najmlajših članov. V Sloveniji je alkohol namreč del številnih dogodkov. Športniki z njim nazdravljajo ob uspehih. Vinske kraljice svetujejo, kako prepoznati dobra oziroma slaba vina. Z alkoholom nazdravljamo ob rojstvu otroka in na sedmini. Po drugi strani pa je samo letos na slovenskih cestah zaradi alkohola umrlo 31 ljudi. Tudi uživanje alkoholnih pijač med mladostniki je problem, ki mu bodo morali strokovnjaki v prihodnje nameniti več pozornosti.

Alkohol, da bi jih sprejela družba

Izsledki za slovensko mladino namreč kažejo, da sta bila vsak četrti

petnajstletnik in vsak drugi sedemnajstletnik opita vsaj dvakrat v življenju, vsak sedmi petnajstletnik in vsak četrti sedemnajstletnik pa pijeta alkoholne pijače najmanj enkrat na teden. Na pitje med mladimi vplivajo družinski in vrstniški dejavniki. »Mladostniki lahko zelo hitro posežejo po alkoholu in so za nekatere škodljive učinke še posebej ranljivi. Pri njih se frontalni režanj v možganih še razvija, zato lahko impulzivno in nekritično posegajo po večjih količinah alkohola, popiti alkohol pa negativno učinkuje na nadaljnji razvoj možganov, kar se kaže v slabših izvršilnih funkcijah ter slabšem prostorskem razumevanju in spominu, povezano pa je tudi s težavami z alkoholom pozneje v življenju,« so v raziskavi o pitju med mladimi zapisale Tadeja Hočevar z Nacionalnega inštituta za javno zdravje in soavtorice.

Mladostniki, v raziskavo jih je bilo vključenih 5436, so sami omenjali, da pijejo alkohol zaradi večje sprejetosti med vrstniki in da jih prav ti občasno spodbujajo k pitju alkoholnih pijač. Opijanje kot pogoj za prijateljstvo, torej svoje doda tudi vpliv partnerja oziroma ne(z) možnost izbire povsem ne pivske družbe.

Dober zgled

Na tretjem srečanju projekta Sopa so včeraj spregovorili strokovnjaki družinske medicine in psihiatrije ter predstavniki nevladnih organizacij in ponudili svoj pogled na razširjenost alkohola med mladostniki. Velja poudariti, da poleg genetskih dejavnikov na pitje alkohola pri mladostnikih vplivajo tudi pitje alkohola staršev, starševski nadzor in toplina ter skrben odnos do otroka. Prav za družinskim omizjem so mladi namreč pogosto priča nazdravljanju z opojnimi pijačami. Kako to-

rej otroku pojasniti, da alkohol ni zdrav? Če starši potomcem dovolijo pitje ali ga prepovedujejo brez kakršnekoli razlage, bodo otroci začeli piti pri nižji starosti, pili bodo več in imeli tudi več posledic zaradi pretiranega pitja, opozarjajo strokovnjaki. Zgolj ne torej ni dovolj, pač pa problematika zahteva starševsko pozornost, resen pogovor in – dober zgled.

Zanimiv segment raziskave je prav stališče staršev do pitja alkohola. Kot so zapisale avtorice: »Enajst- in trinajstletnikom starši dovolijo pitje alkohola večinoma v majhnih količinah (nekaj kapljic oziroma požirkov), kadar so sami navzoči, sicer ne, in tudi na splošno ne odobravajo, da bi njihovi mladostniki pili alkoholne pijače. Petnajstletnikom starši prav tako ne dovolijo pitja, kadar so sami navzoči, sicer pa jih večina svoje mladostnike le opozori, naj s pitjem ne pretiravajo oziroma naj 'ravnajo pametno', ko gredo ven s prijatelji.«

Slovenija je po obsegu posledic zaradi škodljive rabe alkohola prav v evropskem in svetovnem vrhu. Statistika govori sama zase: 40 odstotkov petnajstletnikov je alkohol pilo že v starosti 13 let ali še prej, zaradi alkohola imamo na leto 147 milijonov evrov zdravstvenih stroškov, 43 odstotkov prebivalcev, starih od 25 do 64 let, pije visoko tvegano. V zadnjih letih opažajo naraščanje deleža mladih žensk, ki tvegano pijejo. Zaradi škodljivih učinkov alkohola na zdravje in prometnih nesreč, ki jih povzročijo alkoholizirani vozniki, vsako leto v povprečju umre 927 ljudi.

Avtorica je zaposlena v Delovnici.

IZ LANSKE RAZISKAVE MINISTRSTVA ZA ZDRAVJE

Svetovna zdravstvena organizacija opozarja, da v Sloveniji naredimo premalo, da bi zmanjšali alkoholno problematiko. Po njihovi oceni je alkohol preveč cenovno dostopen, prav tako se ga preveč oglašuje. Okoli 65 odstotkov Slovencev podpira ničelno toleranco do alkohola za vse voznike.

Mladi in pitje alkohola

DVAKRAT V ŽIVLJENJU

NAJMANJ ENKRAT NA TEDEN

DELO Vir: HBSC

V raziskavo je bilo vključenih 5436 mladostnikov. Ti so povedali, da pijejo alkohol zaradi večje sprejetosti med vrstniki in da jih prav ti občasno spodbujajo k pitju alkoholnih pijač.